

A cane corsónál kívánatos képességek, képességtesztek

A *képesség* valamely cselekvésre, teljesítményre való alkalmasságot jelenti, mely egy olyan veleszületett adottság, mely új ismeretek szerzésével *fejleszthető*.

Amikor valamely kutyafajtánál képességeket vizsgálunk, arra keressük a választ, hogy a kutya rendelkezik-e olyan adottságokkal, melyek fejlesztése révén el fog-e tudni látni különféle feladatokat.

A cane corsonak, mint a II.fajtacsoport tagjának, besorolása szerint őrző-védő és nyomkövető feladatok ellátására kell képesnek lennie.

Ahhoz, hogy bármit is őrizni tudjon, egyértelműen kifejezett védőösztönrel kell, hogy rendelkezzen, a nyomkövető feladatok ellátásához pedig magas szintű zsákmányösztön jelenléte is szükséges (hisz ez a motiválhatóság alapja).

Ezekhez szervesen kapcsolódnia kell egy stabil, kiegyensúlyozott idegrendszernek, nagyfokú érdeklődésnek, motiváltságnak.

Az ideális természetesen az lenne, ha a védő- és zsákmányösztön megközelítőleg egyforma mértékben lenne jelen a kutyában, de azt tudni kell, hogy ez *rendkívül ritka*, mint ahogy az is, hogy *egy kutya minden feladat ellátására alkalmas legyen!*.

Az egyik leggyakrabban felmerülő kérdés a fajta alkalmazásával kapcsolatban, hogy *megfogná-e a betörőt a kutya*, ha az bejönne az udvarba?

Erre több válasz is létezik, a körülményektől függően:

- attól függ, hogy a kutya egyedül van-e az udvarban, esetleg többed magával: több kutya már falkát képez, ami mindig tettekresebbé teszi a kutyákat.
- egyedül lévő kutya határozottságot mutat a kerítésen keresztül, ha valaki benyúl, szinte biztos, hogy azonnal harap is: a kerítés elszigetelő mivoltát a kutya is érzi, magabiztosabb így.
- Amennyiben egy idegen bejön az udvarba, és ott *nyugodtan* viselkedik, a kutya 99%, hogy nem fogja megharapni: ugyanis ha az ember nem menekül, nincsenek kapkodó mozdulatai, akkor nem váltódik ki a zsákmányösztön kulcsingere, így nem kezdi üldözni a behatolót. Másodsorban, ha az ember nem tesz támadó mozdulatot, nem kiabál, nem nézi meredten a kutyát, nem váltódik ki a védőösztön kulcsingere sem. (Nem véletlenül tanítják a gyerekeknek, hogy soha ne fussanak el a kutya elől, és ne nézzenek a szemébe sem!)

Összefoglalóan azt lehet elmondani, hogy ha a kutya nem tud kiprovokálni sem menekülő, sem támadó magatartást az emberből, nagy valószínűséggel nem fog harapni, „csak” őrizni.

A legfőbb kérdés azonban, hogy *valóban szeretnék-e* ha kutyánk embert fogna, magunkra vonva hatósági eljárást, illetve szomszédaink ellenszenvét...

A mai világban kutyáink képességeit felmérni anélkül, hogy lakó környezetünket terheljék vele, a legjobb lehetőség a kutyaiskola. Az a kutya, amelyik egy őrző-védő gyakorlat közben meg tudja oldani a *visszatámadás gyakorlatot*, biztos, hogy a „civil” életben is képes lenne megvédeni a gazdáját, mivel a kutyát mozgató védő- és küzdőösztön a két szituációban ugyanaz!

Nem véletlenül ezzel a gyakorlattal mérik meg szinte az összes őrző-védő fajtát tenyészszelemléken, és képességvizsgákon.

A zsákmányösztönből dolgozó kutya „csak” a menekülésre reagál, ami azonban nem őrzés-

védelem! (Viszont harapási ingert vált ki a kutyából)

Az őrző-védő típusú fajták alapvető tulajdonsága, az idegen emberekkel szembeni bizalmatlanság. Ez teljesen érthető, hisz feladatuk jellemzően falusias (tehát elszigetelt) környezetben terület- és személyvédelem volt. Ezeknek a kutyáknak nem csak annyi volt a dolguk, hogy ugatással jelezzék az idegent, hanem ha úgy adódott, hogy banditák támadtak a családra, ezeknek a kutyáknak gondolkodás nélkül fogniuk kellett – hisz az életük múlt rajta.

Emiatt nem kell meglepődni, ha corsónk nem a legbarátságosabb idegen emberekkel. Amennyiben kutyánk közömbös az idegenekre, az már teljesen normálisnak mondható.

Természetesen a jól szocializált kutya, amelyiket sokat vittek társaságba, kutyaiskolába, sokkal nyíltabban és érdeklődőbben viselkedik, de tapasztalataim szerint a felnőtt korra már, inkább csak az ismerősökkel gyengédek, az idegenekkel szemben zárkóztak maradnak.

Többször is tapasztaltam már kutyáim terület- és védő ösztönének megnyilvánulását. Egy példa erre: rendszeresen úsztatom a kutyákat, de ezt csak olyan helyen tudom megtenni, ahol sok ember megfordul (sajnos nincs saját tavunk...:). A kutyáim mindig barátságosan viszonyultak azokhoz az emberekhez, akik érkezésünkkor már ott voltak, ám az újonnan érkezettekkel szemben már védték a partot – mert addigra az már a „mi helyünk” volt...

Másik példa a magas védőösztönre: másfél éves fiatal kutyámmal vártuk a kislányomat egy bolt előtt. A kutya jólnevelten és teljesen nyugodtan ült mellettem, amikor oldalról egy fiatalember bizonytalan mozgással közeledett felénk (látszott hogy tart a kutyától, de le is nyugózta a látványa, és szerette volna közelebről is megnézni). A kutyám észrevette a „settenkedést”, fölállt, elkezdte mereven nézni a férfit, hogy mit csinál, majd ahogy az közelebb jött már morogni is kezdett – egyértelműen jelezve, hogy nem kellene közelebb jönni... Nem ugatott, vagy támadott ki, mégis annyira egyértelmű volt a jelzése, hogy a fiatalember mosolyogva hátralépett, a kutya pedig nyugodtan visszaült a helyére...

A corsó **családban való viselkedése** egészen más. Az egyik leggyengédebb és legviccesebb fajta amit ismerek, azzal együtt, hogy egyáltalán nem tolaikodó. Folyamatosan a családon tartja a szemét, ezért nagyon gyorsan azt veszi észre az ember, hogy a kutya „olvas a gondolataiban”. Ha egy nyugodt, kiegyensúlyozott családba kerül a kölyök, pillanatok alatt felveszi a család életritmusát, nyugodtan várja a hazaérkező családtagokat, de amikor elérkezik az „ő ideje”, izgatottá válik, és kiköveteli a játékot, sétát, törődést. Mindezt annyira kedvesen mutatja ki (és annyira látványosan csalódott ha kimarad a „gazdi-idő”), hogy az embernek nincs szíve őt magára hagyni. :) A corso legjobban az ember közelében szeret lenni. Ha dolgoztatunk a kertben, vagy bográcsban főzünk, esetleg csak a teraszon beszélgetünk, a kutya biztos hogy a közelünkben fekszik a legnagyobb nyugalommal, és teljesen elégedettnek tűnik, és a békesség, amit ilyenkor magából áraszt, átragad az emberre is... Amennyiben bejárhat a lakásba, rettentő hálás érte, egy perc üdvözléses szertartás után boldogan alszik egy-egy órát a gazdi mellett.

A corsó végtelenül alkalmazkodó: nagyon gyorsan megérti milyen viselkedés az, amit a gazdája szeret, vagy nem szeret. Pl. felugrálhat, vagy sem, vicces-e nekünk ha játékra hív, vagy sem, stb.

A corsó népszerűsége elsősorban ennek a lenyűgöző viselkedésnek köszönhető! Ha összetesszük e különös kettősséget, egy rendkívül izgalmas (kemény – de gyengéd) kutyát kapunk

Emiatt az ellentmondásosnak tűnő karakter miatt fölmerül a kérdés: **milyen a jó cane corso?** Erre csak azt lehet válaszolni, hogy mindenkinek a saját igényeihez legközelebb álló!

Minden alomban van egyfajta szórás: dominánsabb és simulékonyabb kölykök. Az alomból mást jelent(het) a tenyésztőnek a „jó kutya”, és mást egy kisgyermekes családnak.

Nem lehet csak egy típusú kutyára lehet azt mondani, hogy jó kutya!

Tökéletes kutya nincs! Olyan viszont sok van, ami a gazdájának tökéletes!

Éppen ezért nagyon fontos, hogy érzelmileg nyitottan álljunk a kutyánkhoz, ne mi támasszunk elé elvárásokat, hanem **próbáljuk meg azokat a képességeket fejleszteni, amit a kutya nyújtani tud!**

Inkább egyfajta **célkitűzést** kell megpróbálni megfogalmazni, hogy tudjuk merre kellene tartanunk, **mire (és MIÉRT) kellene törekednünk** a tenyésztésben. Mivel ez nagyon hosszú folyamat, így egyértelmű, hogy sok-sok olyan kutya születik, amelyik nem üti meg az ideális mércét. De ettől még szerethető, tanítható, alkalmas arra, hogy a körülötte élőket boldoggá tegye!!!

Egy igazi, kemény kutyától sem kell félni – hanem fél kell rá készülni! Egy igazi corso ugyanolyan kedves és szeretetreméltó a családjával, mint egy finomabb típus, azonban a szocializációjára jóval nagyobb hangsúlyt kell fektetni.

Az embereknek fél kell készülniük az általuk választott fajtából, a várható vérmérsékletből!

Senki ne válasszon magának olyan kutyát, amitől tart, vagy ami nem fér bele az életritmusába!

Már csak azért is rettentő nehéz a corsó használati képességre való tenyésztése, mert sehol nem működik olyan „munkakutya-tenyészet”, ahol generációs szinten lehetne látni őrző-védő eredményeket, így nincsenek is megbízható munka-vérvonalak. Egyedek vannak (szerencsére egyre több!), akiket képezni kezdenek, és a képzés folyamán derül ki, hogy a kutya milyen képességű, mit kell rajta javítani.

Míg más fajtákban, ahol a kutyákkal dolgoznak, lehet válogatni a jobbnál jobb kutyák közül, addig a corsónál legtöbbször csak próbálkozások történnek egy-egy párosítás kapcsán...

Ma Magyarországon a tenyésztésbe vételnek nem feltétele sem egészségügyi szűrés, sem karakter teszt elvégzése. Kizárólag egy küllemi vizsgálat kötelező...

Olaszországban felismerték, hogy a fajtajellel nem merülhet ki egy kutya szépségében, így bevezették azt a szabályt, hogy kizárólag **az a kutya lehet Olasz Champion**, aki a **kiállítási eredmények** mellett bemutatja a megfelelő minősítésű (A, B, C), hivatalos **csípőszűrési** eredményét, továbbá meg tud felelni a **CAL II** elnevezésű teszten. Ezzel azt akarják kifejezni, hogy csak az a kutya legyen BAJNOK, amelyik szép is, egészséges is, jó képességű is.

Sajnos az anyaország nem kötelezi ennek betartását az egyéb országokban, bár ha a fajtagondozó klubok jól működnének, akkor maguktól is átvehetnék ezt a rendszert.

A **CAL II** képességvizsga egy közömbösségi vizsgálatlal kezdődik (emberek csoportján való áthaladás, közömbös idegennel való kézfogás), itt a kutyának teljesen nyugodtan kell viselkednie, érdeklődést mutathat, de félnélséget, vagy indokolatlan agressziót semmiféleképpen nem.

Ezután a felvezető továbbhalad egy kijelölt kezdőpont felé, miközben a segítők 2 pisztolylövést adnak le. A kutya odafigyelhet, esetleg ugathat is, de félelmet nem mutathat.

Miután a kezdőpontot elérték, a segéd jelzésére egy búvóhely mögül kiugrik egy segéd, és megtámadja a felvezetőt. Ekkor a felvezető elengedi a kutyát, akinek határozottan meg kell fognia a segédet, aki bottal fenyegeti őt. A kutyát megütni nem szabad.

A teszt csupán néhány percből áll, mégis nagyon sokat megmutat egy adott kutyából. Természetesen fél lehet készíteni a kutyát a szituációra (fél is kell!), ám a kifejezett küzdő viselkedést nem lehet megtanítani a kutyának.

A teszt gyakorlatilag a védő ösztön meglétét vizsgálja – ami az őrző-védő típusú kutyák jellemzője.

A **kívánatos viselkedéskor** a kutya magabiztosan támad rá a segédre, és megpróbálja megállítani a segédet. Ennek jele pl. hogy a kutya az első lábaival rákulcsol a segéd lábára, vagy a corsóra jellemzően felhasználja a testsúlyát, „leül” fogás közben,

esetleg a kutya próbálja tekerni (ezzel a földre húzni) a segéd karját.

A megtanított, de kifejezett küzdési késztetéssel nem rendelkező kutya ráfog ugyan a karra, és meg is tartja a fogást, de fölveszi a segéd ritmusát, gyakorlatilag együtt fut vele – zsákmányösztöne dolgozik, nem harcol.

Az **USA-ban** az európaihoz képest lényegesen több tesztet alkalmaznak. Ezek között gyakori az életszerű helyzetek imitálása. Minden tesztnél nagy hangsúlyt helyeznek arra, hogy a kutya fel tudja mérni a különböző szituációk közti különbséget, tehát a kutyák ne legyenek az utcán veszélyesek, viszont meg tudják védeni magukat és gazdájukat, ha úgy hozzák a körülmények.

Az alábbiakban néhány ilyen teszt:

TAN (Test of Natural Aptitude): a hétköznapi viselkedést vizsgálja, mely egy fiziológiai vizsgálattal kezdődik: megnézik milyen a kutya erőnléte járás, ügetés, vágtazás közben. Ezután a szocializációt mutató tesztek következnek: hierarchia vizsgálat, fogmutatás fül-és belső comb átvizsgálás által, melynek célja megmutatni, hogy a kutya mennyire hajlandó alávetni magát a gazdája akaratának. Ezután reakció tesztek következnek: szembejövő emberek elejtenek valamit, esernyőt nyitnak, stb. A kutya a feladatok alatt soha nem mutathat agressziót. Ugyanígy kutyák és emberek között is érdeklődve vagy közömbösen kell elhaladni, de soha nem támadólag. A teszt végén az ülő kutyájától a gazda eltávolodik, és beszélgetni kezd egy ismeretlen emberrel, miközben a kutya nyugodtan figyel, majd behívásra boldogan a gazdához fut.

TT (Temperament Test): Hétköznapi környezetben (utca, park) végrehajtandó vizsgálat, melynek célja megmutatni, hogy a kutya meg tudja különböztetni az ártalmatlan és a veszélyes helyzeteket, és aszerint képes legyen reagálni.

Az első feladatok mindig az ártalmatlan helyzetekre vonatkoznak: közömbös idegen elhaladására a kutyának is közömbösnek kell lenni. Barátságos, de kissé harsány idegent is nyugodtan, esetleg viszont érdeklődve kell fogadni (a kutyához soha nem érhetnek hozzá a segítők).

Zajpróbák: séta közben valaki egy fémvödörben megzörget kavicsot amikor a kutya közelébe ér. Továbbhaladva valaki lövést ad le. Később egy szembejövő csoportból valaki váratlanul kinyit egy esernyőt. Mindezekre a kutya odafigyelhet, de nem válhat agresszívvé vagy féltékké.

Talajpróbák: a kutya először a felvezetőjével együtt halad keresztül egy különleges talajon (műanyag, neylonzsák, stb), majd a kutyának egyedül is keresztül kell mennie valamilyen speciális Wire footing talajon.

Személyvédelmi próbák: a sétáló gazdával és kutyájával hirtelen szembefut egy furcsa kinézetű ember – fontos, hogy a kutyának fölébredjen a figyelme, de nem támadhat neki. A következő feladatban azonban a különös ember fenyegető módon szembeáll (kb. 10 méterre) a kutyától – erre a provokációra a kutyának szintén fenyegető módon reagálnia kell. Ennél a tesztnél nincs fogásvizsgálat, de a védő ösztönnek egyértelműen láthatónak kell lennie.

GDT (Guard Dog Temperament): egy általános temperamentum teszt, ami „beugró” az IDT 3 vizsgához.

IDT 3 (Irondog Triathlon): 3 feladatsorból álló teszt, melynek részei:

- sprint verseny: 100 yardot futnak a kutyák időre úgy, hogy az egyik felvezető fogja a kutyát, a másik hívja.
- Súlyhúzás: egy nap alatt 4, egyre nehezedő súlyt kell elhúzni a kutyának 1 perc alatt.
- Bátorságpróba: gyakorlatilag megegyezik a Schutzhund bátorságpróbájával.

A Triathlon gyakorlatok előtt részt kell venni egy közömbösségi és egy őrző-védő képesség vizsgálaton. A közömbösségi feladat során idegen ember közeledésekor, ha a gazda kezét fog, beszélget vele, a kutyának végig kulturáltan kell viselkednie.

Az őrző-védő képességvizsgálat egy egyszerű fogásvizsgálatból áll (a segéd enyhe hergelés után fölkinálja a védőkart, amit a kutyának fognia kell.), továbbá egy kitámadás elhárításából (a búvóhelyről kitámadó segédet a kutyának határozottan meg kell fognia).

PP (Protezione Prova Certification): 3 szinten, fegyelmező és őrző-védő gyakorlatok szerepelnek benne.

A fegyelmező gyakorlatok láb melletti követésből, ütemváltásokból (futó- és lassú lépés), csoporton áthaladásból állnak, továbbá egy menet közbeni fektetésből behívással.

A 2-es szinten a fektetés után a felvezető bemegy egy búvóhelyre 2 percig, addig a kutya nem mozdulhat. A 3-as szinten a felvezető 5 percig marad távol, és közben idegen emberek élelemmel próbálják kínálni a kutyát, amit meg kell tagadnia.

Az őrző-védő rész során 1-es szinten, a segéd kitámad a búvóhelyről, ezt a kutyának fogással el kell hárítania, miközben a segéd bottal fenyegeti (meg nem ütheti). A 2-es szinten ugyanez a feladat, de a segédnél egy zörgő kanna van (amivel fenyegethet, de nem üthet), és a kutyának vezényszóra eresztenie kell. A fogás közben közlő 2 lövést adnak le.

A 3-as szinten nem előre meghatározott feladatok vannak, hanem 3 különböző szituációban tesztelik a kutya természetes őrző-védő képességeit. Itt kiemelt szerepe van a kutya kézben tarthatóságának.

A PP teszthez kapcsolódik egy ún. Civil teszt, melynek során először a gazda mellett kifejtett kutyát fenyegetően közelíti egy civil ruhás ember (nem segéd felszerelésben), és a kutyának egyértelmű védekező magatartást kell mutatnia (feszült, támadást sejtető figyelem, morgás, esetleg ugatás). Másodszor ez az ember (már segédruhában) ugyanúgy fenyegetően közeledik, de a végén támad is – itt a kutyának meg kell fognia a segédet, de vezényszóra eresztenie kell!

Véleményem szerint a kutyáinkkal sok hasonló tesztet ki lehetne próbálni, különösen azoknak, akiknek az IPO követelményrendszere túl soknak tűnik.

Merni kell őket feladatok elé állítani, tesztelgetni, hogy lássuk mi rejlik bennük, mennyire tanulékonyak.

Ilyen jellegű próbákat szervezhetnek kutyaiskolák, vagy akár „önképző baráti társaságok” is.

Ha reálisan belegondolunk, az 1970-es évek (a visszanyerési program kezdete) óta, alig 40 év alatt, a fajta eredeti karaktere jelentős változáson ment keresztül – nem pozitív irányba. (Ha meg 1994-hez, az FCI elismertséghez képest nézzük, akkor még 20 év sem kellett hozzá...)

A kifejezetten kemény őrző-védő kutyákról, akiket még az eredeti hasznosítási formájukban lehetett látni dolgozni néhány évtizede, ma az a kép él a köztudatban, hogy „nagy maci”, jámbor, barátságos, „nem ártana a légynek sem”, stb.

Azt gondolom, hogy 40 év után **újabb „visszanyerési” programnak kellene elkezdődnie**, a fajtára jellemző viselkedést illetően. A vészharangok konganak, oda kellene figyelni, amíg nem késő, amíg még van mihez nyúlni. Ugyanis a kutyák élete nagyon rövid, és bizony tetszik, nem tetszik, ők nem tudják kivárni, míg a tenyésztőknél eljön a felvilágosodás ...

A mai tenyésztőknek sürgősen át kellene értékelniük a tenyésztési programjukat, és perpillanat kicsit a küllem elé helyezni a karakter javítását.

Azt soha senkire nem lehet rákényszeríteni, hogy vizsga vagy versenyszinten űzze a sportkutyázás (pl. az IPO) valamelyik formáját. Ez mindenkinek a szabadon választott hobbija.

Azonban aki úgy érzi, hogy szeretne hozzátenni ehhez a fajtához valamit, annak meg kell értenie, és kötelességének kell tekintenie, hogy a fajtajelleget őrizni kell! Ebben segítenek a különféle képesség tesztek, melyek megmutatják a kutyában lévő ösztönkészletet.

Több perspektíva áll előttünk. Az én álmom az, hogy először is a tenyésztők felismerik milyen érték van a kezükben.

Ha nem is kötelező módon, de legalább úgy, mint Olaszországban, képességtesztnek is alávetik a kutyákat. Jó példát mutatnak!

A gazdik pedig egyre többet járnak kutyaiskolába, mert a kutya létjogosultsága az ember szolgálata: ragadozó állat, ami soha nem fogja megenni az „elfogást” - azaz az öv munkát, vagy a nyomkövetést.

A másik út, hogy a corsót a méretén kívül semmi más nem fogja megkülönböztetni bármi más fajtájú társasági kutyától...